

316.6/2(082)

Г 87

Громадянське суспільство та проблеми становлення особистості

Збірник
наукових
праць

Випуск 3

3. Возьмитель А. А. Способы бизнеса и способы жизни российских предпринимателей. – М., 1997.
4. Возьмитель А. А., Душацкий Л. Е., Переведенцева А. В. Социальная ситуация и внутрирегиональный конфликт // Социальные конфликты: экспертиза, прогнозирование, технологии разрешения. Вып. 17. – М., 2000. – С. 105-125.
5. Душацкий Л. Е. Моделирование повседневности. Эмпирическая типология работающего населения // Социологические исследования. – 2001 – № 6. – С. 53-59
6. Беляева Л. А. Стратегии выживания, адаптации, преемственности // Социс. – 2001. – № 6. – С. 44-53.

Людмила Братченко

Контролінг як принципово нова концепція в управлінні підприємством

У роботі розглянуто сутність контролінгу як економічної категорії, існуючі концепції контролінгу (концепція контролінгу, орієнтована на систему обліку; концепція контролінгу, орієнтована на інформаційну систему; концепція контролінгу, орієнтована на систему управління), функції і задачі контролінгу.

The article considers the essence of controlling as an economic category, the conceptions of controlling (conception of controlling, oriented to the system of account; conception of controlling, oriented to the informative system; conception of controlling, oriented to the system of management), functions and tasks of controlling.

У сучасних умовах господарювання, утворюючи передумови повної економічної самостійності, ринок висуває жорсткі фінансові та економічні вимоги, об'єктивність яких орієнтує підприємства на ефективну та рентабельну діяльність. В цій ситуації обов'язковою умовою удосконалення методів управління є повне використання внутрішніх можливостей підприємства, тобто створення діючої системи внутрішнього обліку та звітності як основи менеджменту. Ефективність менеджменту знаходиться у прямій залежності від ступеня удосконалення інформаційного забезпечення. Напрямок удосконалення інформаційного забезпечення можна пов'язувати з організацією нової системи управління економікою на мікрорівні.

В Україні активно розбудовується економіка ринкового типу, в науці і в практиці висуваються нові вимоги до якісного рівня управління, характеру розв'язуваних при цьому завдань, до методів їх вирішення.

Безперервною умовою удосконалення методів управління є повне використання внутрішніх можливостей підприємства, тобто утворення такої системи управління, яка була б у змозі своєчасно виявляти, обліковувати, аналізувати, контролювати, координувати, коригувати, інформувати вище керівництво про економіку підприємства. Удосконалюючи систему управління підприємством, орієнтуються на досягнення головної його місії - отримання оптимального прибутку, а також на вирішення конкретних оперативних, поточних та стратегічних задач. В цьому сенсі важливим чинником такої системи є контролінг.

Контролінг виступає принципово новою концепцією в управлінні підприємством, яка здатна забезпечити підтримку внутрішнього балансу економіки підприємства і ефективного його розвитку, шляхом формування об'єктивної інформації про витрати та доходи, що дає змогу приймати оптимальні управлінські рішення. Він забезпечує прогностичний результат діяльності й ефективний зворотний зв'язок, переводить управління підприємством на якісно новий рівень, інтегруючи та спрямовуючи діяльність різних служб та підрозділів підприємства на досягнення найбільш важливих цілей.

У науковій літературі немає однозначного підходу до визначення економічної сутності контролінгу. У своєму дослідженні ми виходимо з того, що упродовж нових етапів розвитку змінювалися пріоритети та орієнтири в концепціях контролінгу [2; 4; 5].

В економічній літературі існують різні концепції контролінгу, а саме:

- концепція контролінгу, орієнтована на систему обліку (1930-ті рр. XX ст.);
- концепція контролінгу, орієнтована на інформаційну систему (1970-1980 рр. XX ст.);
- концепція, орієнтована на систему управління (початок XXI ст.);
- концепція П. Хорвата [10], що вважається класичною і згідно з якою виділяється система планування і контролю та система інформаційного забезпечення, координацію між якими забезпечує система контролінгу;
- практична концепція контролінгу F. Deyle, E. Mayer [1, с. 7], в якій контролінг розглядається як інструмент цілеспрямованого управління підприємством [7].

На думку сучасних економістів, контролінг та його економічна сутність визначається як система керування прибутком підприємства; як автоматизована система управління за відхиленнями, яка сприяє реалізації фінансово-господарській діяльності відповідно до запланованих показників [6]; як функціонально відокремлений напрям економічної роботи на підприємстві, пов'язаний з реалізацією фінансово-економічної інформаційної функції в менеджменті для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень [3].

Аналіз показує, що чіткого розмежування за змістом між концепціями не існує. І, на нашу думку, кожна з них може і повинна доповнювати одна одну. Виходячи з цього, ми вважаємо, що контролінг – це відособлена, автоматизована, інформаційна система, яка здійснює: управлінський облік, аналіз, планування, контроль, координацію, коригування економіки підприємства. Метою цієї системи є своєчасне інформування вищого керівництва про стан економіки підприємства, про будь-які відхилення в ній, з переліком певних пропозицій по їх усуненню.

Більш повно економічна сутність контролінгу розкривається у функціях, які він виконує. Вивчення сучасних поглядів вітчизняних та зарубіжних економістів-науковців щодо функцій та завдань (задач) контролінгу на промисловому підприємстві свідчать про те, що до сучасних функцій та завдань (задач) контролінгу, згідно з роботами [4; 5; 8; 9 та ін.], належать такі:

- облік (створення системи отримання та аналізу інформації, вибір, розробка та уніфікація методів обліку і критеріїв для оцінки діяльності підприємства в цілому та окремих його підрозділів);

- підтримка процесу планування (формування системи комплексного планування; розробка методів планування; визначення необхідної для планування інформації, джерел та напрямів її отримання; координування процесів обміну інформацією; перевірка планів щодо повноти та можливості реалізації);

- контроль за реалізацією планів (розробка методів здійснення контролю, визначення обсягів контролю; визначення величин, що підлягають контролю в часовому та змістовному розрізах);

– забезпечення керівництва аналітичною інформацією, необхідною для прийняття рішень (розробка архітектури інформаційної системи; стандартизація інформаційних каналів та носіїв; вибір методів обробки інформації; збір та систематизація даних; забезпечення економічної ефективності функціонування інформаційної системи);

– виявлення відхилень у реалізації планових завдань та розробка рекомендацій для керівництва щодо ліквідації негативних відхилень (порівняння планових і фактичних величин для вимірювання та оцінки міри досягнення поставлених цілей; визначення допустимих меж відхилень контрольних величин; аналіз відхилень; інтерпретація причин та розробка рекомендацій щодо зменшення відхилень);

– розробка рекомендацій щодо проведення спеціальних досліджень для збору додаткової інформації стосовно змін внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

Ми вважаємо, що задачі контролінгу можуть змінюватись і набувати більш глибокого сенсу внаслідок розвитку НТР, НТП.

Контролінг покликаний контролювати стан економіки підприємства, тобто здійснювати контроль рівноваги прибуток/витрати. Широко контролінг застосовується при прогнозуванні цін на продукцію та послуги, для визначення нижчих допустимих меж цін і тарифів, розрахунку очікуваних прибутків, податкових платежів та резервів, які утворюються. В рамках контролінга перевіряється ефективність різних варіантів інвестицій до та в ході їх здійснення, моделюються умови реалізації проекту. Інформація, що надходить від служби контролінгу керівництву підприємства, є незамінною для оперативного та стратегічного управління.

Завдяки впровадженню контролінга в «життя» сучасного підприємства, багато господарюючих суб'єктів сьогодні зменшують чи намагаються зменшити свої витрати на виробництво і, як правило, в результаті цього закріплюють позиції в своєму сегменті ринку, а то, і розширюють продаж продукції. Але головним чином в практичній діяльності, наприклад, на підприємствах Німеччини, контролінг реалізує себе як апарат управління витратами. Проте, він не тільки стосується управління витратами, а й торкається інших сфер управління

підприємств. Він являє собою набір методик, спрямованих на удосконалення облікової політики та управлінської практики підприємств, виходячи з фінансових критеріїв успішності функціонування підприємств. Контролінг не тільки дозволяє розраховувати витрати по-новому, але й стимулює вище керівництво мислити фінансовими категоріями, переміщувати технологічне управління безпосередньо до виробничого процесу.

Особливістю контролінга є його спрямованість на перспективу, на пошук шляхів подальшого розвитку підприємства на основі аналізу факторів, які обумовлюють отримання тих чи інших результатів.

Отже, на нашу думку, одним з найсучасніших і ефективних систем керування підприємством є контролінг, який являє собою відособлену систему, економічна сутність якої полягає у динамічному процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування, контролю і координації в єдину систему отримання, обробки інформації та прийняття на її основі управлінських рішень, а точніше в систему управління підприємством, орієнтовану на досягнення всіх цілей, що постають перед підприємством.

Контролінг регулює витрати та результати діяльності, допомагає уникнути несподіванок та «включити червоне світло», коли є загроза. Він надає необхідну інформацію керівництву, робить переоцінку стратегії та коригує цілі підприємства. Впровадження системи контролінгу на підприємствах України сприятиме підвищенню якості менеджменту, а відтак і забезпеченню стабільного розвитку бізнесу підприємств.

Література

1. Дайле А. Практика контроллинга: Пер с нем. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 336 с.
2. Деменіна О. М. Ретроспективний та перспективний аспект концепцій контролінгу // Маркетинг в Україні. – 2002. – №4 (14). – С. 55-58.
3. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 566 с.
4. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А. М. Карминский, Н. И. Оленев, А. Г. Примак, С. Г. Фалько. – 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 256 с.
5. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Е. А. Анашкина, С. В. Данилочкин, Н. Г. Данилочкина и др. / Под ред. Н. Г. Данилочкиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1999. – 297 с.
6. Контролінг: Опорний конспект для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за напрямом підготовки «Економіка і підприємництво» та «Менеджмент»

- усіх форм навчання / Укладач Верещагін В. В. – К.: КНТЕУ, 2004.
7. Майер Э. Контроллинг как система мышления и управления: Пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 96 с.
 8. Менеджмент для магистров: Учеб. пособ. / Под ред. А. А. Епифанова, С. Н. Козьменко. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2003. – 762 с.
 9. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга: Пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 800 с.
 10. Хорват П. Сбалансированная система показателей как средства управления предприятием // Проблемы теории и практики управления. – 2000. – № 4. – С. 22-25.

Артур Арутюнян, Владлен Русаков

Менеджмент оптимізації інвестиційного проекту приватного медичного закладу в умовах сучасного українського суспільства

Оптимальна структура капіталу є таким співвідношенням його власних і позикових джерел, в якому забезпечується оптимальне співвідношення між рівнем рентабельності власного капіталу і рівнем фінансової стійкості, тобто максимізується ринкова вартість підприємства. Запропоновані заходи, спрямовані на підвищення ефективності управління фінансами: здійснення капіталовкладення для розширення асортименту послуг; збільшення обсягів послуг за рахунок відкриття двох кабінетів (хірургічного та протезування).

An optimum capital structure is such correlation of his own and loan sources, optimum correlation between the level of profitability of property asset and level of financial firmness is provided in which, that is multiplied the market value of enterprise. Offered measures directed on the increase of efficiency of the PP financial management: to carry out the capital investment for expansion of assortment of services; to multiply the volumes of services due to opening of two cabinets (surgical and protez).

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України супроводжується складними умовами формування здоров'я населення. Кризові явища в економіці, розшарування суспільства за рівнем життя населення, соціальна нестабільність, несприятлива екологічна ситуація призвели до погіршення здоров'я населення.

Практичне використання сучасних принципів, механізмів і методів ефективного управління фінансовою діяльністю приватного ме-